

Wyrok z dnia 9 listopada 1999 r.

II UKN 179/99

Słuchacze nauczycielskich kolegiów języków obcych byli studentami w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 65, poz. 333 ze zm.) i w związku z tym nie byli objęci ubezpieczeniem przewidzianym tą ustawą, chyba że zgłosili o to wniosek.

Przewodniczący: SSN Maria Tyszel, Sędziowie SN: Beata Gudowska, Jerzy Kuźniar (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 listopada 1999 r. sprawy z wniosku Magdaleny S. i Joanny K. z uczestnictwem Prywatnych Szkół Policealnych i Studium Języków Obcych w P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w P. o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu, na skutek kasacji wnioskodawczyń od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 stycznia 1999 r. [...]

1. z m i e n i ł zaskarżony wyrok, poprzedzający wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Przemyślu z dnia 27 kwietnia 1998 r. [...] oraz decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P. z dnia 19 stycznia 1998 r. [...] i stwierdził, że wnioskodawczynie nie podlegały ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz Prywatnych Szkół Policealnych i Studium Języków Obcych „M.” w P. w okresie od 1 października 1997 r. do 16 czerwca 1998 r. - Joanna K., od 9 września 1997 r. do 10 czerwca 1998 r. - Magdalena S.,

2. z a s ą d z i ł od strony pozwanej na rzecz wnioskodawczyń kwoty po 100 zł (sto) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 1998 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Przemyślu oddalił odwołania wnioskodawczyń Magdaleny S. i Joanny K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w P. z dnia 19 stycznia 1998 r. stwierdzających, iż podlegają one obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z tytułu wykonywanej umowy zlecenia, po ustaleniu, iż jako słuchaczki Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w P., nie mają statusu studenta. W związku z zawartymi umowami zlecenia, w oparciu o które podjęły pracę w Prywatnych Szkołach Policealnych i Studium Języków Obcych „M.” w P., podlegają więc stosownemu ubezpieczeniu, nie ma bowiem do nich zastosowania art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 65, poz. 33 ze zm.). Stanowisko to podzielił, rozpoznający sprawę na skutek apelacji wnioskodawczyń, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie. W ocenie tego Sądu, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych powołane w oparciu o art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst: Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz., 329 ze zm.) nie jest wyższą uczelnią, a fakt iż w zakresie uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, korzystania ze świadczeń publicznych zakładów opieki zdrowotnej i odbywania przeszkolenia wojskowego do słuchaczy kolegiów stosuje się przepisy dotyczące studentów szkół wyższych (art. 77 ust. 4 ustawy), nie zmienia tej okoliczności. Potwierdza to art. 77 ust. 7, w myśl którego – poza wyjątkami wynikającymi z ust. 4 oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli (Dz.U. Nr 104, poz. 664) – do kolegiów stosuje się przepisy dotyczące szkół, nie zaś szkół wyższych. Konsekwencją powyższego jest to, iż do słuchaczy kolegiów nie ma zastosowania wyłączenie z ubezpieczenia społecznego (studentów) zawarte w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. [...].

Powyższy wyrok zaskarżyły kasacją wnioskodawczynie i zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r., art. 2 ust. 1 i 2, art. 71-82 ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U. Nr 96, poz. 590) w związku z art. 77 ust. 1, 3 i 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. przez przyjęcie, że słuchacz kolegium nauczycielskiego nie jest studentem wyższej uczelni zawodowej, wniosły o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji, po uchyleniu również jego wyroku, do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu skarżące powołały się także na zasadę równości zawartą w

art. 32 ust. 1 Konstytucji, stwierdzając, że nie ma podstaw do innego traktowania słuchaczy kolegiów nauczycielskich i studentów w zakresie zwolnienia z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Zawarty w kasacji zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię (rozumienie) art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. jest uzasadniony. Przepis ten – dodany przez art. 1 ustawy z dnia 29 września 1995 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. Nr 128, po. 617), z dniem 30 listopada 1995 r. rozszerzył wyłączenie podmiotowe z ubezpieczenia, o studentów w wieku do ukończenia 26 roku życia, chyba że zgłoszą wniosek o objęcie ubezpieczeniem, nie definiując jakie osoby należy rozumieć pod pojęciem studentów, nie odsyłając również w tym zakresie (co do rozumienia tego terminu) do innych aktów prawnych. Z niewątpliwego stanu faktycznego wynika, że wnioskodawczynie były słuchaczkami Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych powołanego w oparciu o art. 77 ust. 1 ustawy o systemie oświaty i działającego na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. Ustawowym warunkiem ubiegania się o przyjęcie do kolegium języków obcych jest posiadanie świadectwa dojrzałości (art. 77 ust. 3 ustawy o systemie oświaty) i wymóg ten jest tożsamy z zawartym w art. 140 ust. 1 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) oraz w art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U. Nr 96, poz. 590 ze zm.). Słuchacz kolegium może uzyskiwać tytuł zawodowy licencjata (podobnie jak absolwent wyższej szkoły zawodowej) oraz odbywać uzupełniające studia magisterskie (również podobnie jak absolwent uczelni zawodowej). Te systemowe podobieństwa statusu słuchacza kolegium języków obcych oraz studenta wyższej szkoły zawodowej, nie mogą w związku z tym powodować odmiennego ich traktowania w ramach ustawy z 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, także gdy się weźmie pod uwagę wykładnię gramatyczną. Słowo „student” według Słownika Współczesnego Języka Polskiego pod re-

dakcją naukową B. Dunaja, Warszawa 1998 r., oznacza nie tylko osobę studiującą na wyższej uczelni, ale także „słuchacza pomaturalnego kolegium, koledżu itp.”.

W myśl regulacji zawartej w art. 2 ust. 1 pkt 1-4 ustawy z 19 grudnia 1975 r., wyłączenie z ubezpieczenia społecznego obejmuje osoby, które nie ukończyły 18 lat, osoby będące równocześnie pracownikami zatrudnionymi co najmniej w pełnym wymiarze czasu pracy albo objęte odrębnymi przepisami w zakresie zaopatrzenia emerytalnego lub ubezpieczenia społecznego, a także osoby mające ustalone prawo do emerytury lub renty oraz studentów (do ukończenia 26 roku życia), przy czym te dwie ostatnio wymienione grupy osób, mogły zgłosić wniosek o objęcie ubezpieczeniem. Celem tego uregulowania było bądź to uniknięcie „podwójnego” ubezpieczenia osób wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 2 i 3, bądź też rezygnacja z ubezpieczenia osób zawodowo nieustabilizowanych albo ze względu na wiek (art. 2 ust. 1 pkt 1) albo także ze względu na status tych osób, posiadających już określoną wiedzę, ale zajmujących się zasadniczo nauką, nie zaś pracą zarobkową. Wszystko to daje podstawę do stwierdzenia, że słuchacze nauczycielskich kolegiów języków obcych są, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z 19 grudnia 1975 r., studentami i w związku z tym nie byli objęci ubezpieczeniem przewidzianym tą ustawą, chyba że zgłosili wniosek o objęcie tym ubezpieczeniem.

Należy zauważyć, że przepis ten (art. 2 ustawy) stracił moc z dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 122 ust. 1 pkt 3 i art. 127 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.). Według obecnego stanu prawnego uczniowie szkół ponadpodstawowych lub studenci, do ukończenia 26 lat, nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (art. 6 ust. 1 pkt 4 w związku z ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Gdy więc w sprawie zachodzi jedynie naruszenie prawa materialnego, Sąd Najwyższy orzekł co do istoty sprawy (art. 393¹⁵ KPC) przyjmując, iż w zawartym w kasacji wniosku o uchylenie zaskarżonego wyroku w kierunku sprowadzającym się do uwzględnienia odwołania i apelacji, zawarty jest także wniosek o zmianę wyroków oraz decyzji organu rentowego.

O kosztach orzeczono po myśli art. 98 KPC, mając na względzie taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika (adwokata) wnioskodawczyń.

=====